

Stanowisko

w sprawie pieczy zastępczej

Ciechocinek, 14 marca 2025 r.

Reforma systemu pieczy zastępczej zapoczątkowanej w 1999 roku i kontynuowana od 2012 roku na mocy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej miała na celu zbudowanie systemu wsparcia rodzin w kryzysie i całego systemu pieczy nad dzieckiem pozbawionym przejściowo lub trwale opieki rodziców. Realizacja zakładanych celów ustawy napotyka wiele trudności. Problemem głównym jest brak miejsc w pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej. Postanowienia sądu o umieszczenie dziecka w pieczy z klauzulą natychmiastowej wykonalności pozostają odroczone na wiele tygodni, a nawet miesięcy. Jesteśmy świadomi, że najlepszą opiekę, najlepsze wzorce daje wychowanie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, która wpisuje się w proces deinstytucjonalizacji. Jednak pomimo prowadzonej szerokiej i intensywnej promocji rodzicielstwa zastępczego przez PCPR nie pozyskujemy nowych kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, a te rodziny zawodowe, które funkcjonują za chwilę skorzystają z uprawnień emerytalnych. Sytuacja kryzysu w pieczy dotyczy całej Polski, a w środowisku organizatorów pieczy zastępczej funkcjonuje powiedzenie, że "cała Polska pisze do całej Polski" w poszukiwaniu wolnych miejsc.

Mając na uwadze dobro dziecka wnosimy o:

- 1) umożliwienie samorządom tworzenia nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych (tzw. „czternastek”) oraz wydawanie stosownych zezwoleń na ich funkcjonowanie;
- 2) utworzenie placówek opiekuńczo-terapeutycznych, gdzie mogą przebywać dzieci i młodzież wymagająca specjalnych zabiegów i opieki medycznej oraz stosowania różnorodnych form terapii dostosowanej do ich indywidualnych potrzeb;
- 3) uregulowanie przepisów prawa skutkujące nie umieszczaniem przez sądy nieletnich o zaawansowanym stopniu demoralizacji, wobec których zastosowany jest środek wychowawczy w postaci MOW lub OOW. Jednocześnie umieszczenie wychowanka pieczy w MOW, OOW oraz DPS powinno być jednoznaczne z opuszczeniem przez niego pieczy zastępczej.
- 4) wypracowanie rozwiązań systemowych w zakresie szybkiego dostępu dzieci umieszczonych w pieczy do lekarzy psychiatrów dziecięcych oraz miejsc na oddziałach psychiatrii;
- 5) skrócenie procedur sądowych dotyczących regulacji sytuacji prawnej dziecka, które w zakresie pozbawienia władzy rodzicielskiej uniemożliwiają podjęcie przez ORPZ działań związanych z adopcją dzieci;

- 6) dokonanie zmiany sposobu finansowania pobytu dzieci w pieczy w ten sposób, aby 50% kosztów była refinansowana powiatowi przez gminę w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy, w drugim 60 %, a w trzecim roku 70%;
- 7) kontynuowanie pracy asystenta rodziny po umieszczeniu dzieci w pieczy, celem wsparcia rodziny w pokonaniu kryzysu i pracy nad powrotem dzieci do rodziny.
- 8) uelastycznienie prowadzenia polityki kadrowej instytucjonalnej pieczy zastępczej, poprzez złagodzenie wymogów kwalifikacyjnych personelu np. opiekunów dziecięcych

Analizując sytuację należy stwierdzić, że dyrektorzy placówek, rodzinnych domów dziecka, rodzin zastępczych kierując się dobrem dziecka, dla którego nie ma innego bezpiecznego miejsca godząc się na przyjęcie dziecka ponad stan, łamią obowiązujące prawo. Czy naprawdę chroniąc dzieci musimy posuwać się do łamania prawa? Stawiamy pytanie: *kto poniesie odpowiedzialność za bezpieczeństwo, zdrowie i życie dzieci, dla których nie będzie miejsca?*

Dlatego konieczna i niezbędna jest pomoc władz ustawodawczych, centralnych w realizacji założeń i celów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Nasze stanowisko wskazuje rozwiązania istniejących problemów, wobec których należy podjąć skuteczne i natychmiastowe działania, w przeciwnym razie nastąpi całkowity paraliż systemu pieczy zastępczej. Dlatego wnosimy o nowelizację prawa w taki sposób, aby było dostosowane do aktualnych potrzeb i stanowiło praktyczną odpowiedź na występujące problemy w pieczy zastępczej.

Otrzymują:

1. Prezes Rady Ministrów.
2. Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.
3. Sejm RP – Komisja Polityki Społecznej i Rodziny.
4. Wojewoda Kujawsko – Pomorski
5. Marszałek Województwa Kujawsko – Pomorskiego.
6. Związek Powiatów Polskich.